

Poslední mohykán koruny

Julie Hrstková

Miroslav Singer, nový guvernér ČNB s kritickým pohledem na Brusel

V pátek konečně padlo definitivní rozhodnutí. Prezident Václav Klaus pověřil vládou nad Českou národní bankou na dalších šest let dosavadního viceguvernéra, obratného ekonomu i osobního přítele - Miroslava Singera. Rozhodnutí to nebylo tak úplně překvapivé. Že mají společné ekonomické názory (především odtažitost vůči eurozóně a nechuť k jednotné měně) je veřejně známý fakt. Spíš se spekulovalo, jestli Václav Klaus přeci jen nedá přednost někomu staršímu a tím pádem alespoň opticky zkušenějšímu. Nedal. Svoji volbou také určil další směřování měnové politiky centrální banky. Její noty budou daleko víc souznít s akordy Hradu než s koncertem Bruselu a Frankfurtu.

Zlatý chlapec revoluce

Základem raketového úspěchu Miroslava Singera je schopnost být ve správný čas na správném místě. Historické okolnosti mu byly víc než nápomocné.

Narodil se před dvačtyřiceti lety v klasické středostavovské rodině (ano, i to za socialismu existovalo, byť by své zázemí tehdy nikdo těmito slovy nepojmenoval), kde se kladl velký důraz na vzdělání. Jak sám vzpomíná, k odhodlání a disciplíně v životě přispěla i atletika, které se v mládí intenzivně věnoval.

Jako dítě inklinoval k matematice a programování. Na čas strávený na gymnáziu o mnoho let později zavzpomínal s lehkou ironií: „Určitě to zlaté časy byly: Hodiny občanské nauky. Ranní, v sedm začínající nácviky spartakiádní skladby. Náborová pracovníci z vysokých vojenských škol.“

Škola ale také napomohla zrození budoucího diskutéra, který je ochoten a schopen do posledního dechu obhajovat vlastní názory. Gymnaziální prostředí v posledních letech křečí totality dovolilo nesouhlasit s většinou bez následků.

Matematika však neměla být Singerovým osudem - alespoň ne ve své čisté podobě. Podle jeho vlastních slov převážila lenost, namísto technických věd šel studovat na Vysokou školu ekonomickou. Zcela jistě patřil mezi minimum studentů, kteří studium matematických metod v ekonomii považují s odstupem času za „odpočinek.“

Sametová revoluce dala schopnému a politicky aktivnímu vysokoškolákovi nejen křídla, ale i mnoho dříve netušených možností a známostí. Mezi ně patří třeba seznámení s Václavem Klausem a dalšími špičkovými ekonomy Prognostického ústavu, kde se Singer pohyboval coby „pomocná vědecká síla.“

Už tehdy - na rozdíl od mnoha idealistů - nepochyboval, že jde o skutečnou revoluci, která změní společenský řád tehdejšího Československa. A dokázal se na novou skutečnost připravit a plně ji využít.

Americké známosti, česká praxe

Po vysoké škole získal stipendium na studia na University of Pittsburgh, kde získal nejen titul PhD, ale další přátele. Doktorandskou práci dělal pod vedením Jana Švejnara, kterému posléze

pomáhal zakládat špičkové vědecké pracoviště - Centrum pro ekonomický výzkum a doktorské studie UK (CERGE-EI). Tam posléze působil i jako náměstek zástupce ředitele. Dodnes jsou s Janem Švejnarou přátelé, i když intelektuálně daleko vzdálenější než s prezidentem Klausem. Švejnarovi především vyčítá kritiku transformace tuzemské ekonomiky (tedy kritiku kroků Klause).

Mezi blízké spolupracovníky nejen tehdejší doby patřil kromě Švejnara třeba ekonom CERGE-EI Lubomír Lízal (spoluzák), ale také Miroslav Zámečník, který tehdy působil ve Světové bance či bývalý zástupce Československa v Mezinárodním měnovém fondu Jiří Jonáš.

V roce 1995 se Singer alespoň částečně odtrhl od akademické sféry a vstoupil do reálného života v investiční skupině Expandia. Tam prodělal za několik let raketový vzestup z pozice hlavního ekonoma na šéfa holdingu. Zkušenosti z investiční společnosti se mu posléze hodily ve společnosti PriceWaterhouseCoopers, kam nastoupil nejen jako úspěšný teoretický ekonom, ale hlavně jako zkušený praktik-restrukturalizátor.

Rychlý život v komerční sféře se projevil i na jeho vzhledu. Singer je pyknický typ, pracovní obědy a večere však vedly k poměrně rychlému růstu váhy.

Těžká váha v centrální bance

Nástup Singera do centrální banky byl sledován s obavami. Většina - včetně mnoha tehdejších členů bankovní rady - jej stále vnímala jako klausovce a ne jako špičkového mezinárodního ekonoma. Velmi záhy skeptici zjistili, že jde nejen o fundovaného experta (byť často s odlišným míněním), ale také o člověka, který je o své pravdě schopen dlouho vyjednávat.

Těžko říct, kdo se v průběhu let víc přizpůsoboval „standardnímu“ životu státní instituce - jestli Singer bankovní radě, potažmo guvernérů Tůmovi nebo naopak. Situace se změnila po nástupu dalších nováčků do bankovní rady - i ty už jmenoval Václav Klaus, názorově tak byli Singerovi podstatně bližší než minulá skvadra nominovaná Havlem.

Jistou náповědu vztahů mezi Singerem a bankovní radou lze vyčíst ze záznamů hlasování bankovní rady. Každopádně zde probíhalo výrazné názorové sladění mezi Tůmou a Singerem. Zatímco ještě v roce 2008 Singer ve dvou případech hlasoval proti finálnímu rozhodnutí (podpořenému vždy Tůmou), o rok později už svoji hlasovací politiku sladil s odcházejícím guvernérem. A to včetně jednoho z klíčových hlasování v listopadu loňského roku, kdy byl guvernéř poprvé přehlasován zbytkem bankovní rady (v listopadu 2009). S Tůmou jej ostatně pojí nejen pracovní rozhodnutí, ale i přátelství, které přetrvává jednu sezónu v bankovní radě.

Na euro zapomeňme

Se Zdeňkem Tůmou odchází poslední mohykán bankovní rady spjatý s prezidentem Václavem Havlem. Kvůli novým podmínkám ale i novému složení bankovní rady skončila v podstatě i éra seriózních debat o zavedení eura. Klausův tým s novým vedením je podstatně homogennější než jakákoliv předchozí bankovní rada a s doplněním počtu na správných sedm členů se situace s největší pravděpodobností nijak nezmění.

S ohledem na Singerův charakter lze také odhadnout, že se bude snažit o větší vliv na celkové mínění centrální banky (byť půjde o přesvědčování diskusemi než direktivou), než aby byl jen jedním ze sedmi. Jistou ukázkou síly vůle koneckonců viditelně předvedl milovník jídla a pití a otec dvou dětí letos, když v průběhu několika málo měsíců odboural třetinu své váhy: recept na hubnutí měl prostý. Nejedl. Diskutabilní dieta jen potvrzuje Singerův charakter - pokud se rozhodne něčeho dosáhnout, neexistuje síla, která by jej od toho odradila.